

Potilas
Vakuutus
keskus

Potilasvahinkotietoa 1/2023

**Hammasprotetiikan
potilasvahinkojen
taustalla usein hoidon
puutteellinen suunnittelu**

Aineisto

Itä-Suomen yliopistossa tehdyn tutkimuksen aineistona käytettiin PVK:ssa vuosina 2017–2019 ratkaistuja, korvattaviksi katsottuja hammasprotetiikan potilasvahinkotapauksia.

Aineistosta selvitettiin proteettisen rakenteen tyyppi, hoidon lääketieteellinen perusteltavuus sekä vahinkoon johtaneet tekijät.

Päähavainnot

- 1** Hammasproteettisesta hoidosta aiheutuvia potilasvahinkoja korvattiin vuosina 2017–2019 yhteensä lähes 300.
- 2** Korvatuista vahingoista 92 % koski kiinteää protetiikkaa eli suuhun pysyvästi kiinnitettyjä rakenteita.
- 3** Noin puolet hammasprotetiikan vahingoista olisi estettävissä asiantuntevalla ja huolellisella hoidon suunnittelulla.

Valtaosa hammasproteettisen hoidon vahingoista koskee kiinteää protetiikkaa

Kaikista PVK:lle tehdyistä vahinkoilmoituksista noin neljännes johtaa korvauksiin. Vuosina 2017–2019 Potilasvakuutuskeskus antoi korvauspäätöksen 468 hammasproteettisen hoidon tapauksesta. Näistä 298 (64 %) johti korvauksiin.

Korvatuista hammasprotetiikan vahingoista 92 % koski kiinteää protetiikkaa eli rakenteita, jotka on kiinnitetty suuhun pysyvästi. Näistä suurin osa oli luonnonhampaiden varaan rakennettuja siltoja ja kruunuja.

Jopa 60 prosentissa hammaskantoisten kiinteiden rakenteiden vahingoista hoito katsottiin niin puutteellisesti suunnitelluksi, ettei rakennetta olisi ollut lääketieteellisesti perusteltua toteuttaa. Selkeästi yleisin ongelma oli, että proteettisia kruunuja ja siltoja lähdettiin tekemään sellaisten tukihampaiden varaan, jotka eivät enää esim. runsaan hammaskudospuutoksen vuoksi olleet soveltuvia tukihampaiksi. Proteettinen kruunu tai silta on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki.

Hammasprotetiikasta suurin osa tehdään yksityis-sektorilla, niinpä korvatut protetiikan vahingotkin koskevat pääasiassa yksityistä hammashoitoa.

Mitä laajempia hammaspuutoksia korvataan kiinteällä protetiikalla, sitä suurempi taloudellinen rasite se on potilaalle. Hoidon korkea hinta saattaa alentaa kynnystä tehdä vahinkoilmoitus – onhan luonnollista, että isolle taloudelliselle panostukselle halutaan saada kunnollinen vastine. Tämä voi vaikuttaa siihen, että hammashoidon vahinkoilmoitukset painottuvat vahvasti kiinteään protetiikkaan.

Tiesitkö että...

...kiinteä hammasproteettiikka tarkoittaa suuhun pysyvästi kiinnitettyjä rakenteita, joilla korvataan puuttuvia hampaita tai yksittäisen hampaan kudospuutosta.

...irtoprotetiikalla tarkoitetaan osa- ja kokoproteeseja, jotka irrotetaan päivittäin mm. puhdistuksen ajaksi.

Potilasvahingot protetiikassa

Proteettinen hoito jakautuu kolmeen vaiheeseen, joista jokainen on altis potilasvahingoille.

Ennen toimenpiteitä tehdään tarvittavat tutkimukset, määritetään diagnoosi ja laaditaan hoitosuunnitelma. Tässä vaiheessa potilaalle esitetään erilaiset hoitovaihtoehdot, niihin liittyvät riskit sekä kustannukset, ja saadaan suostumus hoitoon. Hoitosuunnitelman tulee perustua lääketieteellisesti perusteltuihin hoitovaihtoehtoihin.

Toisessa vaiheessa proteettinen ratkaisu toteutetaan, ja potilaalle annetaan tarvittavat omahoito-ohjeet. Kolmas tärkeä vaihe on hoidon ylläpito-vaihe.

Jokainen vaihe on hoidon onnistumisen kannalta tärkeä, joten hammaslääkäriin tulee saavuttaa riittävä ammatillisen osaamisen taso jokaisessa hoidon vaiheessa.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Hammasproteettisen hoidon suunnittelu on usein hoidon vaativin ja eniten koulutusta ja kokemusta vaativa osa. Peruskoulutetut hammaslääkärit (HLL) tekevät suuren osan kaikesta protetiikasta maassamme.

Protetiikan potilasvahinkoja voitaisiin todennäköisesti ehkäistä käyttämällä enemmän protetiikan alan erikoishammaslääkäreiden (EHL) osaamista hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tätä kuitenkin hankaloittaa erikoishammaslääkäreiden vaje maassamme.

Kiinteän hammasproteettisen hoidon suunnittelu tulisi olla vahvasti esillä myös perus- ja jatkokoulutuksessa. Kiinteän hammasprotetiikan suunnittelun tueksi kaivattaisiin myös Käypä hoito -suosituksia.

Havaintoja protetiikan potilasvahingoista

- Erikoishammaslääkärikoulutusta ja -virkoja tulisi lisätä.
- Erikoishammaslääkärien osaamista olisi hyvä hyödyntää enemmän hammasproteettisissa hoidoissa.
- Perus- ja jatkokoulutuksessa tulisi panostaa proteettisten hoitojen suunnittelun opetukseen.
- Erityisesti kiinteän hammaskantoisen protetiikan suunnittelun tueksi kaivattaisiin Käypä hoito -suosituksia.

”

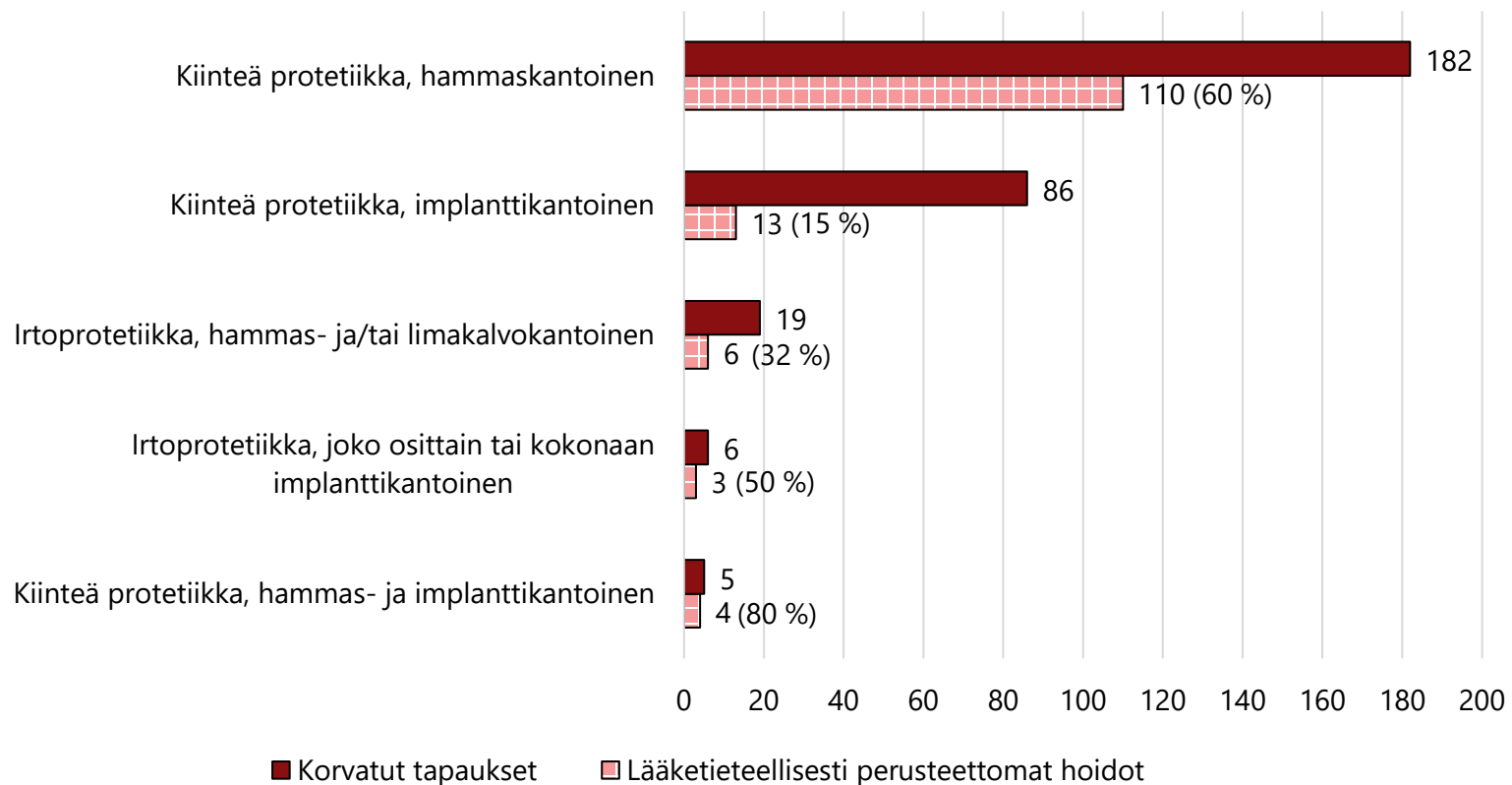
Salla Salmenkivi

PVK:n hammaslääketieteen ylilääkäri, EHL, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyys

Proteettinen kruunu tai silta on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö asianmukaisesti suunniteltu ja toteutettu kruunu tai silta toisi lisäarvoa hampaalle ja purennalle.

Korvatut potilasvahingot hammasproteettisessa hoidossa

Kuvio: Korvatut tapaukset (n) ja Lääketieteellisesti perusteettomat hoidot (n, %) proteesityypeittäin 2017–2019

Korvatut potilasvahingot hammasproteettisessa hoidossa (taulukko)

Proteesityyppi	Lääketieteellisesti perusteettomat hoidot	Korvatut tapaukset
Kiinteä protetiikka, hammas- ja implanttikantoinen	4	5
Irtoprotetiikka, joko osittain tai kokonaan implanttikantoinen	3	6
Irtoprotetiikka, hammas- ja/tai limakalvokantoinen	6	19
Kiinteä protetiikka, implanttikantoinen	13	86
Kiinteä protetiikka, hammaskantoinen	110	182

Taulukko: Korvatut tapaukset ja Lääketieteellisesti perusteettomat hoidot proteesityypeittäin 2017–2019

Lisätietoa

Salla Salmenkivi

salla.salmenkivi@vakuutuskeskus.fi

Kirjallisuus

Salmenkivi S. Hintikka M. Mutluay M. Potilasvahingot hammasprotetiikassa. Suomen Hammaslääkärilehti 2022; 13: 22–28.

Potilasvakuutuskeskus (PVK) käsittelee kaikki terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat potilasvahinkoilmoitukset Suomessa. PVK ratkaisee potilasvahinkoja koskevan lainsäädännön perusteella, onko kyseessä korvattava potilasvahinko, ja maksaa korvaukseen oikeutetulle lain mukaiset korvaukset.

PVK toimii potilaiden ja hoitohenkilöstön turvana ja tuottaa potilasvahingoista tietoa terveydenhuollon ja vakuutusyhtiöiden toiminnan sekä potilasturvallisuustyön tueksi. Keskuksen jäseniä ovat kaikki Suomessa potilasvakuutuksia myöntävät vakuutusyhtiöt.

www.pvk.fi